ДОКУМЕНТИ ДАНАШЊИЦЕ 53

4 дин.

Румунска Гвоздена гарда

СЕДМА СИЛА — БЕОГРАД

ДОКУМЕНТИ ДАНАШЊИЦЕ
Год. II бр. 53

Румунска Гвоздена гарда

На насловној страни књиге слика Корнелија З. Кодреану, оснивача и првог вође Гвоздене гарде. На последњој страни корица снимак са манифестације Легије Св. Арханђела Михајла (Гвоздене гарде) недавно у Букурешту.

ИЗДАЊЕ СЕДМЕ СИЛЕ — БЕОГРАД 1940

ДОКУМЕНТИ ДАНАШЊИЦЕ

Год. II бр. 53

Излази сваке суботе
Претплата на 10 свезака 33.— дин. — Цена свесци 4.— дин.
Издавач „Седма Сила", Београд, Франкопанова 28 - Тел. 27-085

Уредник и власник за Произвођачку задругу професионалних новинара с. о. ј.: Мата Главадановић Београд, Капетан Мишина 28.

Штампарија „Луч", Митровић и Лазаревић, Београд
Краљ. Наталије 100. — Телефон 21-772

Гвоздена гарда на власти

Када су се у многим европским земљама после Светског рата десиле изненађујуће политичке промене, промене праћене значајним ексцесима и великим заплетима, унутра и споља, ипак изгледа да оно што се дешавало са Румунијом заслужује највећу пажњу.

УСПЕХ КОДРЕАНА

Корнелије Зелеа Кодреану, оснивач и први вођ Гвоздене гарде и Легије Светог Арханђела Михаила, заталасо је румунске масе благодарећи срећном искоришћавању ове религиозне мистике. И као увек кад се нешто гради и неко води на основима мистичним, и овде је вођа морао да буде веома аскетичан веома енергичан, веома нејасан и веома страстан.

Природно је да такав вођа, да би потпуно успео, треба да најзад постане и мученик. Само кроз туђу и сопствену крв, такав вођа може — тојест не он лично јер најзад мора и да погине — успети. Успех припада његовим наследницима. Уколико је жртвовање патетичније, језивије, утолико је странци или покрету успех више загарантован. У масама, које су склоне таквој мистици, то је једини пут политичког успеха. Изгледа да се код Румуна сматра да ће, кроз мучеништво оснивача Гвоздене гарде, кроз овај покрет мученичких вођа доћи до неке друге форме политичке организације и истинског учешћа маса у стварању државе.

Природно је да има много њих који у то не верују. Други, опет, верују да ће наследници Кодреана у томе успети, не зна се за које време и у ком политичко-социјалном оквиру.

РЕЖИМ ЛЕГИОНАРА

Тоталитарни режими обично су долазили на власт под истим државним поглаваром, сем ако нису долазили на власт кроз крв рата и револуције.

Ако се долазак генерала Антонеска, мада кроз обичне форме политичког обичаја, може сматрати државним ударом, мора се признати да је тај државни удар имао све шансе, што ће рећи ниједну препреку, да успе.

Што је после тога Гвоздена гарда дошла на власт може се сматрати и намером и случајем, како је коме драго. Истина је, да је цела операција прошла на начин који није затресао земљом. Све оно што се збило вољом спољних фактора, дакле изменом румунског интегритета, много је више затресло земљу него тобош револуционарни акт Гвоздене гарде.

Данас румунска држава има изнад шефа владајуће партије не једног већ два поглавара: младог краља Михаила и управљача државе (регента) генерала Антонеска. У трећем плану је тек шеф легионара Гвоздене гарде Хориа Сима, човек „који има пламена у себи, али се тај пламен не испољава“, као што је о њему рекао један страни дипломата.

Да Корнелије Зела Кодреану није пао у јесен 1938 године на једном усамљеном месту, ноћу, изрешетан мецима, можда Гвоздена гарда не би чекала ни овакав моменат, ни овакве форме улажења у власт. Извесно је да би се трудила и раније, и кроз крв без мере, да се да се домогне крмила. Али, исто је тако неизвесно да би Гвоздена гарда на тај начин могла одржати Румунију и у њеним садашњим границама. Случајна тактика, изгледа, испала је повољнија.

Ко су ти нови људи Румуније, какав је то покрет, објаснићемо овде.

Корнелије Кодреану — тип фанатика

Иста она бојазан која је данас довела Гвоздену гарду на власт у Румунији, бојазан од надирања Руса у Молдавију, била је и разлог који је пре двадесет година оснивача ове странке повео у политичку акцију.

Тада је он био још незрео младић, пред завршетком војне гимназије, али фанатичан, забринут за судбину Румуније ако бољешивици крену преко Бесарабије на његову Молдавију...

Корнелије Зелеа Кодреану израстао је у нервози која је била типична за 1918 и 1919 годину. Свашта је видео ту, на тој бившој и садашњој граници Румуније и Русије, у свом месту Лушиу близу обала Прута, одакли почиње огромна степа.

НЕСРЕЋНА МОЛДАВИЈА

Хуши је градић који лежи југоисточно од Јашија, главног града Молдавије, земље која је доживела највећи расни мелезлук уопште.

У историји Румуније цела столећа претстављају једну апатију широких маса њеног становништва. Богате равнице румунске не само да су саме по себи привлачиле све освајачке народе, већ су и сви народи Истока, који су у доба великих сеоба у Средњем веку кретали на запад у пљачку, неумољиво газили преко румунске равнице.

Молдавија је била прва на ударцу.

Њене сељачке масе трпеле су најстрашније завојеваче, који су пролазили и остајали овде стотинама година, и за то време милом и силом плодили се са Румункама, Молдавкама, остављали своја потомства, а

та потомства примала нове освајаче, остављала после са њима укрштена потомства, и тако све до турских завојевања, када је дошло до стабилније власти али још увек до унутрашњих и спољних миграција, чије су последице видљиве.

Нигде се тако није укрштавало и мешало као у овој Молдавији, чији је отпор био извесно време јак, затим слаб, па никакав, да би најзад народ фаталистички трпео све пљачке и насиља странаца ма од куда они долазили, и ма какве трагове остављали.

ЕКСПЛОАТАЦИЈА СЕЉАКА

И у доба Турака, најзад, ови сељаци на ванредно плодној земљи и даље су остали најсиромашнија сељачка раја која се може замислити, сиромашнија и од најзаосталијих балканских сточара, а све само зато што је та сељачка маса била немилосрдно пљачкана. После слома њених рођених властелина и војвода, кнеза Бесараба и кнеза Михаила, Турци су са својим господарством унели једну нову форму феудализма који је давао обилан харач а стоструко више напљачкао од сломљене и безвољне сељачке масе, која није умела да се организује у јачи отпор, него је трпела.

Али систем искоришћавања неуких сељака постигао је свој врхунац када су цариградски Грци, фанариоти, опуномоћени разним дозволама од стране Порте, почели долазити у Румунију.

Ако би се неки бојарин супротставио фанариотима, он је био осуђен на пропаст, јер су фанариоти одмах умели да га оклеветају у Цариграду, одакле је убрзо долазио џелат са смртном пресудом у руци.

Фанариоти су били највеће зло у историји Румуније.

Па ипак све то није могло да исцрпе блага плодне земље, која је привукла за фанариотима и Јермене, Цинцаре и Јевреје. Специјално су се Јевреји из Пољске и Русије у великим групам спуштали у молдавску долину, где су постепено освајали трговачке позиције, а нарочито суверено владали продајом алкохолних пића, у чему предњаче све до наших дана, овде у ствари најмногобројнији.

НОВА ДРЖАВА

У ново доба румунске сељачке масе, а нарочито највише искоришћаване масе Молдавије, ушле су кроз најсвирепију фазу колонијалне експлоатације. Сиромашне и бедне, немајући ни средства ни смелости за отпор, оставиле су ове масе својим бојарима — које су донекле сматрали за сапатнике — да и даље владају, сад у држави чија је самосталност настала благодарећи слому Турске и националним покретима после Француске Револуције.

Али, баш зато што је сељачка маса у Румунији била без унутрашњег борбеног импулса, нова бојарска национална држава не само да није пољуљала основе феудализма већ је — насупрот свима осталим земљама Европе — довела до јачања феудалног система чак и средином прошлог века.

Румунско племство остаје и даље носилац државне власти, а поред њега, тек постепено, политичким филтрирањем грађанског сталежа, улазе и плебејци на власт. Па ипак, главни носилац власти у Румунији током последњих осамдесет и више година самосталног политичког живота, либерална странка има свој зачетак у најмоћнијим грађанским слојевима, који су понекад присно сарађивали са бојарима као искуснијим и политички образованијим сталежом.

Мада је либерална странка долазила на власт вишемање и путем демократски спровођених избора, не може се рећи да су румунске сељачке масе кроз њу добијале истински свој израз. Раније, изборно право било је ограничено, тако да није укључивало и најшире сељачке масе, а после је систем политичке корупције давао често погрешну слику расположења.

ПОЛОЖАЈ МОЛДАВИЈЕ

Молдавија, као гранична румунска покрајина, морала је све ове политичке и историјске недаће и несреће да осети много теже него Влашка, која се простирала дуж најбољег пута којим је на исток и југ силазила европска цивилизација дуж Дунава.

Док је Влашка политички, с времена на време, била слободнија и изразитија, благодарећи развијенијој трговини, индустрији и просвети, као и благодарећи на-

глом развоју великих градова са свеснијим и отпорнијим становништвом, Молдавија је третирана као заостао крај, у који су долазили груби и безобзирни чиновници као по казни, а где су бојари у својим поступцима имали одрешене руке. јер су били сматрани најзад и као граничари, као гранична стража нове Румуније.

Чудноват склоп прилика и развој економског живота дао је, поред осталог, савремени лик овој неоспорно препаћеној Молдавији. У њој су серије укрштавања створиле у новом времену један потпуно неодређен тип човека, од кога може да потекне и најсмиренија апатија и најстраснији политички ексцес. Безгранична љубав и свирепа мржња ту се мешају у једном истом човеку. Миран човек у стању је одједном да се узбуди до беса, па опет да постане благ и покоран као јагње. Злочин и побожност мешају се тако природно као да једно без другог не иду. Убиство и најдубље кајање иду под руку, скоро без изузетака.

НЕОБИЧНА ЛИЧНОСТ

Корнелије Зелеа Кодреану, чији је отац пољског порекла (Желински) а мајка немачког, био је ипак прави Молдован, са свим чудесним одликама и манама овог мезезлука у степи.

Фанатично религиозан, он је дубоко моралан и мистичан.

У моменту када је он стасао, завршавајући гимназију кроз све оне идејне и практичне противречности последњих ратних и првих поратних година, свакодневно слушајући о „паклу револуције" с оне стране молдавске степе, дрхтећи при помисли да би се сурова стварност с те стране могла пренети и на његов завичај који ничим није заштићен (нити је икада то био) од упада са било које стране, Корнелије Кодреану осетио је силну љубав према ономе што може лако да се изгуби, према Молдавији, Румунији.

Безбројне слике и идеје сукобљавале су се у његовој младићској свести. Бојао се да револуција не букне и у његовом завичају, разумео је да та буна расте кроз речи агитатора који су Руси, а његово граничарско порекло носило је у себи и из ранијих времена неповерење према Русима. Најзад, сматрао је да су Јевреји, пре свега јеврејски радници и интелектуалци, присталице ове револуције само зато јер су против Румуније и Румуна, а ипак „од Румуна живе и благодарећи њима зарађују", па је тако мислећи на свој начин замрзео и Јевреје. Уосталом, већ је постојала једна политичка партија. партија професора Кузе, — првог политичког учитеља Корнелија Кодреана, — која је била отворено и страсно антијеврејска.

У грађанском рату и револуцији, вера је сведена на обичну ствар, приватну ствар, што за Кодреана, младог мистичара који је дубоко религиозан, претставља, уз низ примера патње, истинско и језиво прогоњење вере уопште, тежњу за уништењем православља. Он види у свему томе једну Апокалипсу која се приближује. Кодреану, у верско-националном заносу осећа у себи великог витеза-борца који ту аждају, како је он назива, мора да убије, или бар да је заустави, да јој се супротстави организујући одбрану у виду страсног патриотизма и религиозног пожртвовања.

КОДРЕАНУ СЕ БУДИ... НА СВОЈ НАЧИН

О том интересантном рођењу прве политичке идеје доцнијег вође огромне масе легионара Гвоздене гарде, о том драматичном рађању једног политичког фанатика, какав је био Кодреану, пустимо да говори он сам, Корнелије Зелеа, онако како је испричао у свом делу „За легионаре", не упуштајући се у оцену његових мисли, закључака и поступака:

— У пролеће 1919 године ево нас сакупљених једног поподнева у шуми Добрина, која чува стражу на висинама у околини Хушиа. Ко? Једна група од, отприлике, двадесеторице ученика виших разреда гимназије, од шестог до осмог. Сазвао сам ове моје младе другове да би са њима дискутовао о једном тешком проблему, мада је наш живот тек пупољак. Питао сам их шта ћемо радити ако бољшевици дођу до нас, и преко нас? Моје је мишљење било, а са њим су се и други сложили, следеће: ако бољшевичка војска пређе преко Дњестра и Прута, тако да стигне и до нашег места, ми се нећемо покорити него ћемо се сви сакупити

у шуми, наравно наоружани, и ту организовати центар акције и румунског отпора, настојећи да вешто зададатим ударцима уништимо непријатеља и одржимо дух непокоравања и искру наде усред румунске масе у варошима и селима. На ово смо сви положили заклетву насред шуме Добрине. Ова шума била је део чувене планине Тигеч на чијим су висовима, у току историје Молдавије, многи непријатељи нашли смрт.

„Решили смо се да набавимо оружје и муницију, да очувамо савршену тајну, да вршимо непрекидно извиђања и да се вежбамо за борбу у шуми, а сем тога и да пронађемо најбољу форму којом ћемо макирати нашу намеру.

„Ову форму брзо смо нашли и ускоро план претворили у дело: културно-национално друштво гимназијалаца из Хушија назвали смо „Михаел Когалничеану". Друштво је одобрио и сам директор гимназије. Одмах су почела предавања и састанци у граду. Пред публиком смо расправљали о сасвим обичним темама, а у шуми смо се вежбали за борбу. У то доба било је оружја на свима путевима, тако да смо за две недеље имали већ све што нам је требало".

Затим Кодреану овако описује ситуацију, према свом схватању:

— У оно време било је стање у земљи управо хаотично. Мада смо ми били дечаци који смо тек навршили 18 година, ми смо ово стање исувише добро разумели. Цео свет се налазио под утиском револуције која се одигравала такорећи неколико корака далеко од нас. Сељаци су се инстинктивно успротивили овом таласу, али како је оно било потпуно неорганизовано, то није могло ни да претставља озбиљну могућност за отпор. Међутим, радници су се вртоглаво отиснули према комунизму, систематски подржавани у култу ове идеје од стране јеврејске штампе и уопште од стране целог јеврејства по градовима. Сваки Јеврејин, трговац, интелектуалац или банкар — капиталиста у свом делокругу рада био је агент ових револуционарних антирумунских идеја. Румунски интелектуалци били су неодлучни, а државни апарат дезорганизован. Сваког тренутка могла се очекивати унутрашња узбуна организованих и одлучних елемената, или пак напад с оне стране Дњестра".

ВОЈНИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Даље у овој својој књизи Кодреану описује психозу која је владала специјално у Молдавији, наравно посматрајући је овако слично на свој начин, па се обара и даље на јеврејске кругове и раднике, трудећи се да им припише цео низ атентата на арсенале и мостове, као и све остале подвиге саботаже које је он у то време, као младић, приметио.

Кодреану о својој првој акцији пише дословно овако:

— Под овим околностима, пригњечени црним мислима, дрхтећи од брига за живот и слободу наше земље, која је била тек уједињена после једног тешког рата, појавила се у нашој младићској свести идеја о једној акцији која нас је и довела до заклетве положене у тишини шуме Добрина.

„Свршио сам пет разреда војне гимназије у Манастиреа Деалулуи, у сенци главе Михала Храброг и под испитивачким погледом Николе Филипеска. Ту, под командом мајора а затим пуковника Марсела Олтеану, команданта школе, капетана Виргила Бадулеска, поручника Емила Палацеану, и под руковођством других професора добио сам једно строго војничко васпитање и здраво поверење у своју снагу.

„Војничко васпитање из Манастира Деалулуи пратиће ме целога живота. Ред, дисциплина и хијерархија биле су уливене у моју крв још у младости, поред осећања војничке части, а све то чини једну црвену нит кроз моју будућу делатност у животу.

„У истом овом месту научио сам и да мало говорим. Ова чињеница довела ме је доцније дотле да замрзим говоре и говорничку вештину. Овде сам научио да волим ровове, а да подцењујем салоне.

„Основни појмови о војничкој науци, које сам ту стекао, учинили су да сам доцније ствари оцењивао потпуно кроз призму ове науке. А култ осећања достојанства човека и војника, у коме су ме васпитавали официри, створиће ми доцније тешкоће и изложити ме опасности у једном свету који врло често нема ни части ни осећања".

ПОЛИТИЧКИ РАЗВОЈ КОДРЕАНА

Многобројне су биле околности под којима је најзад потпуно основана Легија Арханђела Михаила, која је доцније постала позната под краћим именом Легија, а њени чланови називани су просто легионарима или „зеленим кошуљама".

Пре 21 годину, дакле још у току 1919 године, Корнелије Зелеа Кодреану приступио је Гарди националне свести, коју је водио Константин Панку. Овај Панку био је обичан радник.

То се десило у Јашиу, у оно доба када је комунистички покрет у Молдавији освајао све више терена. Панку је основао ову гарду зато да би, по могућству, радничке кругове одвратио од учешћа у комунистичком покрету, што је Кодреану одмах прихватио, пошто су и његове личне идеје имале много сличности са идејама Гарде.

У фебруару 1920 године, Кодреану је, заједно са Панкуом, учествовао у великој акцији која је онемогућила комунистички штрајк у монополским предузећима у Јашиу. Али, тек што је прошло месец дана од овог првог успеха Панука и Кодреана, а већ је на железничким радионицама у Јашиу била истакнута црвена застава и објављен општи штрајк радника. Кодреану и Панку, на челу неколико стотина чланова Гарде националне свести, наравно добро наоружани, заузели су све радионице и растурили око пет хиљада штрајкача. Каснији вођа Гвоздене гарде, млади Кодреану први се попео на кров радионице и истакао румунску заставу.

Овај подвиг изнео је име Кодреана и у ширу јавност. Прво локална штампа, а затим и престоничка почеле су доносити разне белешке о младом националисти који је показао прилично храбрости у политичким сукобима. Међу студентима Кодреану добија све више пријатеља и присталица, и саима заједно развија велику политичку акцију.

На свима конгресима и у свима националистичким манифестацијама Кодреану настоји да се истакне међу присталицама Гарде националне свести, и води групе овог политичког покрета не само у борбу речима него и у борбу песницама и оружјем. Интересантно је да Кодреану улази без резерве у све гужве и демонстрације, а при томе пролази веома срећно: нити је хапшен нити повређен.

Утицај професора Кузе

На Кодреана је за време његовог студија у Јашиу особито утицао професор А. К. Куза, први националистички борац уз кога се Кодреану духовно везује, због сличности идеја које су заступали. Професор Куза имао је највише присталица међу студентима на универзитету, који су, под његовим утицајем, највише нападали Јевреје, тражећи да се они искључе са универзитета и са свих просветних установа.

У овим студентским редовима у Јашиу Кодреану је нашао и прву групу радника и бораца своје Легије Арханђела Михаила.

Већ 1922 године Кодреану је имао око себе велику групу потпуно верних младића, који су били спремни да пођу за њим ма куда их водио.

Пошто је био сиромашан, он је од својих пријатеља морао да прими новчану помоћ да би могао да студира у иностранству. Тако је већ крајем 1922 године дошао у Берлин и уписао се на универзитет, где се спријатељио са многобројним немачким студентским лидерима из националистичких редова, У октобру 1922 године Кодреану је први пут у Берлину чуо за Адолфа Хитлера, и то од једнога радника који је израђивао значке кукастог крста за прве Хитлерове борбене одреде.

Сем тога, у Берлину је Кодреану упознао и политичке проблеме, како опште европске и светске, тако и оне које се нарочито тичу румунске земље.

У Немачкој је видео и сличне сукобе левице и деснице, као што их је видео, наравно у много мањем обиму, у Јашиу и другим румунским градовима. Кодреану је запазио и разлике које се неминовно указују у односу између класа, али је исто тако приметио како су неки проблеми, за које је он мислио да су општи, ипак специфично румунски. Настојао је да између онога што је у политичком животу Немачке приметио, извуче што

више користи за општу политичку оријентацију. Он сам признаје да је овај кратак боравак у Берлину био од велике важности за његово политичко сазревање, али да му је још више користио у погледу стварања плана једне организоване борбе. Све оно што је он дотле комбиновао, није могло да се сматра једном планском политичком акцијом.

Тек по повратку из Берлина, у децембру 1922 године, Кодреану зна којим путем и како треба да пође. Он се одмах сав предаје студентском националистичком покрету, који се увелико трошио у прилично бесциљној борби против Јевреја, док су многи други проблеми били остављени по страни. Цео низ студентских седница, скупштина и конгреса најзад се завршио једним великим студентским штрајком, и том приликом Кодреану је у Клужу упознао студента Јонела Моцу, једног од најинтимнијих и најборбенијих доцнијих својих сарадника, човека који је, најзад, погинуо борећи се на страни генерала Франка у шпанском грађанском рату.

Цео низ студентских демонстрација на румунским универзитетима завршио се најзад 4 марта 1923 године конгресом свих националистичких румунских студената у Јашиу, под претседништвом професора Кузе. На овом конгресу основана је Лига националне хришћанске одбране (САНГ). Професор Куза постао је претседник ове лиге, а Кодреану је од њега добио задатак да изврши организацију овог покрета.

КОДРЕАНУ УБИЈА У СУДНИЦИ

Румунска либерална влада настојала је да сузбије ексцесе студената који нису презали ни од физичког напада на своје противнике. Полиција је имала много муке са студентима, јер је устав гарантовао неприкосновеност универзитетских зграда, па је хапшење студената на самом универзитету било немогуће. Студенти су стварали лом по универзитетским зградама, нападали левичаре и избацивали их из учионице, терроришући на све могуће начине своје противнике, а нарочито Јевреје.

Универзитет у Јашиу био је поприште најогорченијих, често и крвавих борби међу студентима. Полиција је опкољавала универзитетске зграде и сачекивала студенте кад би излазили, вршећи многобројна хапшења. У овим борбама и сама полиција имала је да отрпи безброј непријатности, па чак и жртве, јер су студенти често пуцали из универзитетских зграда.

Кодреану је такође био ухапшен, и морао је да претрпи доста груб поступак, као и други студенти који су својим начином борбе нервирали полицијске органе.

Нарочито је Кодреану био малтретиран од стране полиције у октобру 1923 године, када је био ухапшен заједно са Јонелом Моцом, Корнелијем Ђорђеском, Раду Мироновићем и Тодором Попеском. Они су били оптужени да су ковали заверу против власти, и да су се бавили илегалним радом.

Поступак, који је полиција била повела противу Кодреана и његових другова, довео је доцније до једног великог скандала који је Кодреана учинио у очима конзервативног света убицом, а у редовима нацционалистичке омладине херојем. Кодреану је, наиме, убио жупана Манчу, да би се осветио за злостављање у затвору. Поново је дошао у затвор и поново био злостављан.

Кодреану је добро уптамтио све оне који су га злостављали за време боравка у полицијском затвору, и када је изведен пред суд однекуд је добавио револвер и убио полицисног префекта као и још двојицу полицајаца који су такође учествовали на суђењу као сведоци, а за време истражног затвора злостављали осветољубивог шефа легионара.

Ово троструко убиство у судској згради, за време процеса, претстављало је велику сензацију не само за Румунију него и за целокупну европску јавност. То се десило крајем октобра 1924 године.

ОСЛОБОЂЕЊЕ И ТРИУМФ

Процес, који је тада вођен над Кодреаном, био је проширен и због овог нечувеног политичког злочина. Али баш та невероватна смелост, управо тај очајнички осветнички гест Кодреана, донео му је највећу славу, штавише обожавање националистичке омладине, која је приредила велике демонстрације против полиције и су-

да, а тражила да Кодреану буде ослобођен сваке кривице.

Кодреану је морао да буде спроведен у неко друго место, где би суђење могло да буде одржано у миру. Међутим, демонстрације у корист његову понављале су се свуда кудгод би га довели. После су га спровели из Фокшаниа у Турну Северин, а целим путем, којим је спровођен, Кодреану је акламиран од стране националиста, који су чак покушали да га ослободе из руку полиције.

Најзад је процес могао да се одржи у Турну Северину под нешто бољим околностима. На хиљаде правника из целе Румуније јавило се да брани овог студента који је одговарао за троструко политичко убиство. И десило се оно што се морало десити, кад је ово утицајно јавно мишљење, у чијим се рукама налазила делимично и штампа, било на страни оптуженога: Кодреану је ослобођен сваке кривице, а његово дело оквалификовано као политичко убиство у афекту, пошто је би у изазватом стању.

Повратак Кодреана у Јаши био је у ствари један политички триумф. Његови пријатељи и националисти у Јашиу дочекали су га са великом помпом, манифестујући кроз варош и носећи свога младог вођу на раменима.

Кодреану је постао личност у центру политичке пажње. Он је већ бацио у засенак и самог професора Кузу, мада је и овај располагао многобројним присталицама у Молдавији. Младићима, који су учествовали у политичком раду Лиге, импоновала је решеност Кодреануа на непосредну акцију, његова спремност да се прихвати и оружја, ако је потребно извојевати неку победу.

Значај иконе Арханђела Михаила

Средином 1925 године Кодреану се оженио, па затим са својом женом и пријатељем Јонелом Моцо" отпутовао у Гренобл, у Француску, да настави студије. За време овог студија путовао је по Јужној и Средњој Француској, да се упозна са приликама и проучи утицај појединих политичких партија и идеја на масе.

У току две године боравка у Француској Кодреану не само да није подлегао демократским идејама ове политички веома развијене земље, него је још више радикализовао свој став према левици. Чим се вратио у Румунију био је решен да се издвоји, заједно са својим друговима, из Лиге националне хришћанске одбране, па да оснује свој сопствени политички покрет, који ће немилосрдно, не бирајући сретства, поћи одређеним правцем ка освајању власти и реорганизовању румунске државе.

Ево како сам Кодреану у својој књизи „За Легионаре" прича о томе како је постала његова Легија:

— У оваквој ситуацији ја сам се решио да не идем више ни са једним табором, али исто тако нити да одустанем од политичке борбе, него да почнем са организовањем омладине на своју сопствену одговорност према мојој замисли и духу, тојест, да продужим борбу а не да капитулирам.

„Усред овог преокрета сетили смо се оне слике која нас је штитила за време боравка у затвору у Вакарешти (у овом затвору Кодреану је заједно са Јонелом Моцом и другим пријатељима био после открића завере 1923 године).

„Решили смо се да учврстимо своје редове и да наставимо борбу под заштитом ове исте свете слике Арханђела Михаила. У ту сврху донели смо је у наш дом у Јашиу, са олтара цркве Св. Спиридона, где смо је оставили три године раније. Са овим мислима група Вакарешти приступила је одмах раду. После неколико дана сазвали смо за петак 24 јуна 1927 године, у 10 часова увече, састанак у мојој соби у улици Флорилор бр. 20, у Јашиу. Позвали смо све оне који су били са мном у затвору у Вакарешти, као и неколицину студента, који су непрекидно у тоук борбе били уз нас.

ОСНИВАЊЕ ЛЕГИЈЕ

„У једном регистру, неколико минута раније, исписао сам следећи дневни ред, који је имао број један:

— Данас, 24 јуна 1927, на дан Св. Јована Крститеља, у 10 сати увече, основана је ЛЕГИЈА АРХАНЂЕЛА МИХАИЛА, под мојим вођством. У ове редове нека дођу сви они који бескрајно ве-

рују. Ван Легије нека остану сви они који се колебају. Именујем за шефа страже иконе Светог Арханђела Михаила Раду Мироновића. К. З. Кодреану.

„Ова прва седница новооснована Легије Арханђела Михаила трајала је свега један минут, тојест, онолико колико је требало да прочитам горњу наредбу. Затим су се сви присутни повукли и остало им је довољно времена да размисле да ли су душевно снажни и решени да учествују у оваквој организацији, која није имала никаквог програма. Једини програм ове организације био је — мој живот, мој будући живот пун борбе, какав сам и дотле водио, и живот мојих другова из затвора.

„Чак и онима из групе Вакарешти оставио сам довољно времена за размишљање и испитивање своје савести, не би ли сваки од њих видео има ли у њему неодлучности или резерве, пошто сваки онај који ступи у Легију мора да иде целога живота напред, без икаквог скретања.

„Наше интимно душевно стање, из којег се и родила Легија, било је овакво: нас не интересује да ли ћемо победити, или ћемо пасти побеђени, штавише можда и погинути; наш циљ је био само тај да идемо напред, уједињени, са Богом и правдом румунскога народа испред нас, па ма каква била наша судбина, пораз или смрт. Све што нам судбина додели биће благословено и даће корисне плодове по наш народ. Има пораза и има мртвих који су у стању да пробуде један народ за нов живот, исто онако као што има и победа које народ могу да успавају, — како је некада рекао професор Јорга.

РАСТАНАК СА КУЗОМ

„Исте те ноћи, у истом регистру написао сам једно писмо професору Кузи, а друго професору Сумулеану. Следећег дана у 10 часова изјутра, сакупила се цела наша група Вакарешти и пошла у кућу професора Кузе у улици Кодреску бр. 3.

„После толико година заједничких борби и тешких искушења ишли смо сада да се опростимо од професора Кузе и да од њега тражимо да нас ослободи заклетве коју смо пред њим положили.

„У његовој кући, професор Куза примио нас је у истој оној соби у којој је мене крстио пре 28 година. Стојећи поред писаћег стола с једне а ми с друге стране, прочитали смо му ово писмо:

— Господине професоре, дошли смо сада последњи пут к Вама да се опростимо и да вас умолимо да нас ослободите свих заклетви које смо положили. Путем којим ви сада идете ми више не можемо, јер више не верујемо у њега. Ићи без вере не можемо, зато што нам је вера давала цео полет у борбу. Молећи вас да нас ослободите заклетве, ми остајемо да се сами боримо како нас наша памет и наше срце буду водили.

„Професор Куза на ово одговорио нам је овако:

— Драги моји, ослобађам вас заклетве коју сте ми положили и саветујем вас да, идући од сада сами у животу, не учините грешке, већ зато што се грешке, нарочито у политици скупо плаћају. Ето, имате пред собом грешке које је у политици учинио Петре Карп, а које су биле по њега фаталне.

„После ових речи професор Куза пружио је свакоме од нас руку и ми смо изишли. Тако смо ми веровали да је коректно, да тако треба да се понашамо, и да је то једини пут части који нас је као борце обавезао. Одмах из стана професора Кузе отишли смо у стан професора Сумулеануа у улици Саулеску, где смо му прочитали друго писмо, са скоро истом садржином, и саопштили му да не можемо ни њему да следујемо, већ да намеравамо да изаберемо сами себи пут.

„Одлазећи од Самулеана осећали смо у срцу усамљеност. Сада смо били као у некој пустињи, и треба ће нам снаге да својим сопственим силама стварамо пут у живот. Окупили смо се у толико више око слике Светог Арханђела Михаила. Уколико тешкоће буду веће, уколико ударци осталог света буду падали све јаче на нас, утолико више ћемо бити под заштитом Светог Арханђела Михаила и у сенци његовог мача. То више није била за нас једна слика, једна икона, него лик једног светитеља кога смо осећали као да је жив. Ту пред иконом држали смо стражу, на смену дању и ноћу, под упаљеним кандилом.

ПОКРЕТ БЕЗ ПРОГРАМА

Од тога дана Кодреану са великом енергијом организује своју Легију. На основу своје мистичке заклетве, коју је измислио као основу верности, он ствара један одан круг најинтимнијих сарадника. Ови енергични млади људи улазе у народ и на истој мистичној основи траже слепу привржености и послушност своме вођи. Идеје Легије још увек нису кристалисане, још увек се не зна тачно шта она жели и у којем оквиру жели да изврши ту своју обећану реорганизацију румунске државе. Најупечатљивији делови програма јесу они који говоре против левичара, јер да они трују душу румунскога народа, против безвераца, јер да они уништавају моралне основе нације, против Јевреја, јер да су они квасац свој друштвеној покварености и корупцији, и против тадашњег државног апарата, јер да је он супротан духу румунског народа и настоји да га исквари помоћу ужасне корупције и подмићивања.

Овај непотпуно формулисан и не увек доследно спровођени програм, легионари су кроз цео низ мистичних речи, па чак и гестова, уз настојање да се приближе не само нагону широких сељачких маса, него и верској привржености жена, спроводили не само једноставним мерним путем убеђивања него и разним претњама и проклетствима.

Цео низ свештеника одмах је пришао овоме покрету за који су се заложили не само речима у црквеној порти него и у самој цркви. Тиме је покрет Легије добијао све више у ширину, користећи се тиме што је преко свештенства једини он међу свима политичким покретима могао доћи у директан контакт и са најзабаченијим насељима румунских земљорадника и сточара.

ПОГРОМИ У МОЛДАВИЈИ

Сеоски свештеници, исто онако као и масе сиромашних сељака који су радили на туђим имањима, мрзели су све што је покварено и корумптивно, па најзад и Јевреје које је овај сталеж посматрао не само са верског и расног гледишта него и са неког свога гледишта сиромашних који не могу никако својим личним способностима да се уздигну на степен богатијих људи.

Уопште, револта према Јеврејима у овом типично молдаванском покрету, какав је био легионарски, било је много још из оне старе мржње према Јеврејима, коју су, далеко пре Светског рата, у овим крајевима неговали и богати румунски феудалци, како би спречили долазак Јевреја на села у облику власника великих поседа.

У Молдавији је било безброј погрома, које су, најзад, морале да толеришу и такве владе као што је била влада либерала, мада је она водила најтолерантнију политику према Јеврејима у Влашкој. Чисто практични разлози руководили су правду у Молдавији да двоструко веже своје очи: пошто је у погромима редовно учествовала велика маса сељака и ситнијих занатлија, па чак и другог, градског пролетаријата, то би бескрајан низ оптужених и евентуално осуђених претстављао пре свега претерано велику цифру за румунске казнене заводе, а у многим местима парализао целокупан привредни живот. Само вођи погрома морали су да искусе у довољној мери казну која је требало да постигне сваког учесника ове сурово одмерене народне казне.

Јевреји су у Молдавији, истина, веома многобројни, можда релативно најмногобројнији међу свима европским покрајинама, и баш зато већ често имали прилике да искусе терор. Међутим, упркос свему томе они су на овом терену остали и после рата, не користећи много могућности за исељавање у Палестину, иако су се оне за њих нарочито стварале.

КУЗИНЕ ИДЕЈЕ О ЈЕВРЕЈИМА

Професор Куза рекао је једном приликом: „Упорно остајање Јевреја на нашем терену, упркос опасностима које би могле да назову ову упорност и храброшћу, просто је грчевито држање за рентабилност посла на нашем терену. У Молдавији једном способном Јеврејину више се рентира да ради него ма где другде на кугли земљиној, без обзира да ли овде прети непосредна опасност од разјарене масе, или не“.

Кодреанов покрет користио се такође многобројним констатацијама антијеврејске партије професора Кузе, и истицао у својој агитацији међу масама да је упорно остајање Јевреја на овом терену уствари изазивање које не може остати некажњено. Сам Кодреану, у својим говорима које је одржао још као студент на универзитету у Јашију, за време првих бурних поратних година, тражио да бар јеврејска интелигенција напусти Румунију да не би својим „изазивачким држањем довела до највећег револта румунске масе". Кодреану је био за то да ниједан Јеврејин не може студирати на румунском универзитету, а сви они јеврејски интелектуалци који дејствују међу Румунима — да се морају онемогућити.

Али, ни у овоме Кодреану није био прецизан, нити је увек довољно објаснио коначни став Гвоздене гарде према јеврејству. У неким његовим говорима Јевреји су нападнути као „изроди, као тровачи румунске нације, као елеменат недостојан пажње румунског човека", а у неким другим говорима, опет, разликовао је међу Јеврејима мање заслужне од више заслужних по интересе румунске нације.

Интересантно је да Кодреану није никада признавао заслуге Јевреја за државу, а ретко кад појединим Јеврејима заслуге за народ. Доцније пак, Кодреану више није уопште чинио разлике међу Јеврејима, па је нападао и оне који су били у сваком погледу исправни и честити, исто онако као и оне који су били типични експлоататори.

Јединице легије — гнездо

Разумљиво је да је антисемитизам Кодреана био врло важна политичка лозинка, на коју су масе биле већ израније спремне. Врло је мало требало томе додати па да се постигне известан успех у Молдавији. Ипак, да није било оног православног мистицизма, и да није било много тајанствености — а међу њима и највећа тајанственост у погледу нејасности правог политичког програма Гвоздене гарде, — овај покрет не би ухватио тако јаког корена у најширим масама.

Да би још више појачао тајанственост свога покрета, Кодреану је копирао тип организације тајних удружења, отприлике онаквих каква су постојала међу руским нихилистима средином прошлог века. То је онај познати тип ћелија, или тројки, петорки, или шесторки, а који је тип јединице Кодреану у својој легији назвао — гнездом.

О том типу ћелије, названом гнездо, Корнелије Зелеа Кодреану дао је многобројне описе који говоре о животу и организацији гнезда. У „Књижици шефа гнезда" Кодреану је написао следеће:

— Тачка 1. Сада сви знате шта је то гнездо. То је једна група људи под командом једног човека. Гнездо нема никаквог одбора, већ само шефа који наређује, дописника који води преписку, благајника који скупља чланарину, и курира који држи везу са другим гнездима, или са шефом округа. Сви они, као права браћа, слушају свога друга који врши дужност шефа гнезда.

„Постоји шест основних тачака гнезда. Прва је закон дисциплине који каже: буди дисциплинован, легионару, јер само ћеш тако победити! Следуј своме шефу и у доброме и у злу! Други закон је закон рада. Ради! Ради свакога дана! Ради с љубављу. Награда за твој рад нека ти не буде само зарада него и задовољство што си положио један камен у циљу подизања Легије и цветања Румуније.

„Трећи је закон ћутања: Говори мало! Говори што треба и када треба! Твоја речитост нека буде изражена делима! Ти ради, а остави другима да говоре.

„Четврти је закон васпитања: Треба да постанеш друкчији! Јунак! У гнезду сврши целу своју школу! Упознај добро Легију!

„Пети је закон узајамног потпомагања: Помози своме брату који је запао у беду! Не напуштај га!

„Шести је закон части: Иди само путевима који показују част. Бори се и не буди никад кукавица! Остави другима да иду путевима срамоте. Боље је да погинеш борећи се часно него да победиш срамно.

„Ево какав је живот у гнезду: гнездо је окупљено као црква. Улазећи у гнездо ти свлачиш са себе сва хитна питања и поклањаш један сат чистим мислима, отаџбини. Сат кад се одржава седница гнезда, то је сат отаџбине. Хармонија треба да произилази не само из пријатељства оних који су се сакупили, него поготову из заједнице њихових идеала. Из гнезда ће се слати молитва Богу за победу Легије, певаће се песме које ће послати Легија својим члановима, говорити о мртвима, мученицима, херојима палим за Легију и друговима који су умрли са легионарском вером о пријатељима, родитељима, прадедовима, — позивајући њихове душе.

„У главним линијама, у гнезду неће бити места за ватрене дискусије, за огорчене расправе и за препирке. Што мање речи, што више мисли, ништа да не поквари величанственост ћутања и доброг споразумевања. Вежбаће се у потпуном ћутању."

СЕДНИЦЕ ГНЕЗДА

Исто тако Кодреану је у овој књижици дао и живописан приказ седница које одржавају таква тајна гнезда његовог покрета. Ми ћемо овде само изнети један такав приказ који показује како се ради и шта се говори у оквиру покрета:

— У заказано време, пошто су чланови гнезда дошли, шеф внезда се диже и виче војничким гласом: Другови!

„Кад су то чули, они су се сви дигли, окренули се лицем према истоку и поздравили подигнутом руком. То је поздрав небу. Тојест поздрав висини и сунцу, символима победе светлости и добра. Шеф гнезда затим изговара јаким гласом испрекидано, а за њим то понављају сви други:

1) Да се молимо Богу. 2) Да мислимо на нашег Капетана (на њега, Кодреана!). 3) Да дигнемо наше душе ка душама мученика: Моца, Марин, Стерије Чијумети, и свих других наших другова који су пали за Легију или умрли у легионарској вери. 4) Да верујемо у васкрс легионарске Румуније и у рушење зида мржње и кукавичлука, који нас окружује.

„Пети закон гласи: заклињем се да нећу никада издати Легију!"

Кодреану је исто тако предвидео и какво треба да буде васпитање легионара, али ипак у том његовом програму васпитања не види се једна одређена линија која би допринела општем формирању савременог човека.

Ево шта каже Кодреану о васпитању чланова гнезда:

— Легионар треба да зна да ће Легија најзад победити све странке, ма колике јој се препреке стављале на пут. Сви легионари спремни су на сваку жртву, и то са радошћу и задовољством. Свака жртва значи један корак ближе победи. Легија има прецизан програм, који ће бити објављен кад буде дошло повољно време за то. Остварењем овог програма земља ће се веома опоравити. Легионари ће претворити Румунију у лепу и богату земљу. Легионари су позвати од Бога да, после векова и векова мрака и гоњења, огласе васкрс румунског народа. Шеф гнезда стараће се да се дубоко у душу сваког члана усади вера у отаџбину, вера у Бога и вера у мисију нашега народа".

КАКО СУ ОРГАНИЗОВАНА ГНЕЗДА?

Даље Кодреану говори о организацији гнезда:

— Више гнезда чини једну породицу гнезда. Сваки члан гнезда, пошто је у њему остао дуже времена и добио легионарско васпитање, може од њега да се одвоји и оснује неко друго гнездо, у коме ће он бити шеф. Ако се из једног гнезда одвоје најмање три члана, а сваки члан оснује бар по једно гнездо, оно гнездо које је старије постаће такозвано више гнездо. Овакво више гнездо може да се распростире и на подручју десетак села, само ако се може у сваком селу основати бар по једно обично гнездо. Свако може да се распростре према оној снази којом располаже, тако да се од једног гнезда, ако се створи више њих, образује нека врста породице. Оно гнездо које је најпре створено, а око њега сва остала гнезда која су постала од овог прагнезда, сачињавају једну породицу. Свако гнездо-

породица има свога шефа, а највиши међу њима је шеф првог гнезда.

„Гнезда из једног села, из вароши, фабрике, факултета итд. треба да имају везе међу собом. Зашто? Зато да се не би сударила међу собом у разним питањима. Сви легионари имаће само једно мишљење, као што ће имати и само једну душу. Зато треба да имају и једног шефа. Ко је у ствари шеф једног села? Ако у једном селу постоји само једна породица гнезда, шеф свих легионара у томе селу биће шеф првог гнезда. А ако постоје две породице гнезда, шеф села или шеф легионарског гарнизона биће наизменично увек по један од шефова, на смену, дакле сваки шеф по један месец. Касније, када се гнезда већ увелико намноже, биће и шефова сектора, који ће одржавати везу и старати се за сва гнезда из провинције. Шеф сектора наименован је од стране централног вођства Легије, а на предлог окружног шефа. Он ће бити регрутован из редова најистакнутијих шефова гарнизона.

ВАСПИТАЊЕ ЛЕГИОНАРА

„Сада ћу вам рећи колико има врста гнезда у Легији. Прво је гнездо Фраћи де круче (Браћа у крсту), у које улазе само омладинци између 14 и 20 године живота, већином из разних средњих школа. Улога ових гнезда је да васпитавају румунску омладину:

„Хришћанско васпитање: чланови овог гнезда треба да признају и воле Бога, и да се владају по хришћанским наукама. Има врло много неморалне књижевности која убија душу омладине. Чланови овога гнезда не треба да примају овај отров.

„Национално васпитање: Румунски младић треба да воли своју отаџбину, земљу и Краља. Без отаџбине он је као младунче без гнезда. Он треба да буде одбрањен од комунистичке литературе, која се диже противу Бога, породице, својине и војске.

„Социјално васпитање: У душама наше омладине треба да се негује и подржава хришћанско осећање друштвене правде и једнакости, као и жеђ са стваралачким радом

„Физичко васпитање: дете треба да буде добро развијено и телесно здраво, зато што ће оно да буде сутрашњи војник, који ће бранити ову земљу.

„Здравствено васпитање: оно треба да буде одбрана од безбројних болести, нарочито венеричних које исисавају целу снагу омладине. Једном речју, треба да се бринемо за Румуна сутрашњице, који ће на својим леђима носити велику одговорност за опстанак отаџбине.

ДЕВОЈКЕ У ЛЕГИЈИ

„Гнезда девојака или госпођа назваћемо и *ћетатуи* (градићи) када су састављена од ученица високих школа, пре свега студенткиња. Ова гнезда имају исти циљ у погледу васпитања, а чланице гнезда сутра ће већ бити мајке које ће имати децу, али ће знати како да ту децу однегују. Ове чланице помажу Легију својим радом и пропагандом легионарских идеја.“

У погледу даљне, такозване више организације гнезда, Корнелије Кодреану написао је у овој својој чувеној књижици следеће:

„Сва гнезда, чији су чланови омладинци између 21 и 28 године, чине једно Тело Легионара. Изузетно се дозвољава да чланови оваквог тела буду и она гнезда са села која имају и млађе чланове, а где не постоје Браћа у крсту. Они су најактивнији чланови Легије. Поред васпитања они иду на све стране и шире нашу веру. Они се баве политиком, а ова је борба где побеђују они који имају челичну душу, одлучнију, дисциплинованију и трпељивију личност. Он, легионар, биће најактивнији онда када својим сопственим радом буде учествовао у зидању нове Румуније, али не зато да би нешто зарадио него само зато да би је видео као снажну државу.

„Он треба да буде васпитаван ради жртве а не ради добитка, јер само ако сви буду хтели да жртвују ми можемо имати лепу и богату земљу. Сваки члан треба да буде васпитан у строгој дисциплини, јер само заједнички напори, дисциплиновани напори свих чланова, могу имати жељени ефекат.

УЛОГА СТУДЕНАТА

„Студенти-легионари на универзитетима организоваће се овако: Сва студентска гнезда у једном округу сачињавају легионарску студентску групу под именом дотичног округа, а водиће је највреднији од свих студентских легионара. Све студентске окружне групе при универзитету сачињавају Студентски легионарски центар под командом једног од шефова легионарског покрета; њега ће помагати у раду сви шефови легионарских група.

Шефови група и студентских легионарских центара биће сваке године наименовани од стране великог универзитетског савета, који ради под претседништвом шефа Легије. Овај се савез састоји од претседника легионарских центара на универзитетима и од шефова пет група Легије. Студентски савети румунских универзитета изабиру се аутоматски азбучним редом а мењају се сваке године. У случају нарочите свечаности, у оваквом савету могу учествовати сви шефови јединица студентских легија."

Скромни штаб предузимљивог и осветољубивог Корнелија

У том духу Легија је организовала своје ћелије, гнезда, по целој Румунији.

Није било ниједног среза у којем није било више легионарских група, а у свакој групи цео низ легионарских гнезда.

Та гнезда су допирала у све кутеве румунске земље, у најзабаченија села и насеља по баруштинама дунавске делте или високих Карпата.

Исти дух религиозног фанатизма и неодређене правичности испуњавао је редове ових безбројних гнезда, која су била вођена дисциплином која је прилично ретка међу Румунима.

Сва гнезда слепо су слушала наређења шефова група, а ови су, опет, са великом оданошћу слушали свога вођу Кодреана.

Ни сам Кодреану није био друкчији него остали чланови, јер је и он живео веома дисциплиновано, скромно, готово аскетски, без икаквих задовољстава, непрекидно радећи за своју Легију.

У Букурешту Легија је имала неколико својих великих задружних радњи као и једну велику зграду за канцеларије. У тој згради Кодреану је у једној једноставној соби сам куцао на писаћој машини наређења члановима Гвоздене гарде, па затим та наређења лепио на једну црну таблу, одакле су их преписивали престонички новинари и доносили на нарочитом месту у свима великим листовима. У тој згради сакупљали су се шефови разних легионарских група, подносили своје рапорте, и тражили нове инструкције од шефа, Кодреануа.

ТРГОВАЧКА ПРЕДУЗЕЋА ЛЕГИЈЕ

Гвоздена гарда имала је за циљ не само да олакша својим члановима духовну оријентацију, него да их и материјално заштити. Она је држала цео низ трговачких радњи, великих продавница, па чак и индустријских предузећа — а сва та предузећа била су дело чланова покрета — и продавала својим члановима робу под бољим условима.

Чланови Гвоздене гарде настојали су да својим сопственим прилозима, било у новцу, материјалу или у радној снази, допринесу материјална средства за пропаганду, којима је располагао Кодреану лично, са једним ужим својим саветом.

Благодарећи овим средствима Легија је могла да пошаље и своје добровољце у Шпанију, да се тамо у редовима војника генерала Франка боре против републиканских трупа. Исто тако, из ових срестава финансиран је и пренос посмртних остатака палих добровољаца Јонела Моце и Марина, који су пали борећи се на страни Франка. Овај пренос послужио је истовремено и као одлична пропаганда легионарског покрета. Тела палих добровољаца ношена су од мађарске границец па све до Букурешта кроз села и градове праћена живописним поворкама легионара обучених у молдавску народну ношњу, док су иза ковчега појали многобројни свештеници, а иза њих корачали су безбројне присталице и симпатизери Гвоздене гарде. Над гробовима погинулих добровољаца запаљена су вечна кандила Легије и постављена стража.

БЕЗ ЈАСНОГ ПРОГРАМА

Кодреану је наставио и даље са својом мистичном пропагандом, а на сва тражења својих политичких противника и других радозналих агитатора одговарао још сложенијим и тајанственијим реченицама. Ни 1935 године није хтео прецизно да одреди програм Гвоздене гарде, нити да изложи у појединостима какву би државу Гвоздена гарда створила када би она дошла на власт.

Међу конзервативцима у Румунији било је много истакнутих личности које су издалека симпатисале са

Гвозденом гардом, али нису могле да је помогну, из простог разлога што нису биле начисто с тим да ли је Гарда присталица или пак непомирљиви противник свих дотадашњих политичких традиција Румуније, међу којима се налазе и монархизам, политичка толеранција, осуство политике у војсци и привредни либерализам. Чак ни они политичари из грађанских кругова који су били познати као начелне присталице одлучних режима, такозваних „режима јаке руке“, нису хтели да пристану уз Гвоздену гарду бојећи се да је она не само противник краља Карола, већ републикански покрет уопште.

Кодреану се није ни трудио да објасни румунској интелигенцији и професионалним политичарима некакав програм Гвоздене гарде. Њему је било довољно да га прихватају сељаци, уопште широки слојеви народа, као и такозвана народна интелигенција, која може да прихвати неки политички покрет и кад он нема тачно формулисане захтеве, тачно формулисан програм, али зато располаже смелошћу да истакне неколико популарних захтева.

Почетком децембра 1935 из места Кармен Силва, Корнелије Зелеа Кодреану издао је једну своју дневну заповест, у којој је још једном формулисао какво држање треба да заузму легионари после безбројних напада, хапшења и малтретирања од стране државних власти и политичких партија, као и какав дух треба даље да прожима Легију у очекивању нових борби за освајање власти у Румунији. Та дневна заповест, у којој је Кодреану поново избегао да каже прецизан програм Гвоздене гарде, врло је карактеристична за његов начин агитације међу масама, а гласи:

ПОБЕДНИЦИ ИЛИ — МРТВАЦИ

— Легионари! Пишем за нашу легионарску породицу. За све легионаре са села, из фабрика и са универзитета.

„Не обзирем се ни на какво правило наметнуто ауторима књига. Немам времена! Пишем брзо, са бојног поља, усред напада. У овом часу окружени смо са свих страна. Непријатељи нас ударају кукавички, а издајство нас гризе. Већ две године живимо у оковима. На нас

пада читава киша кукавичлука у нападима непријатеља, а у нади њиховој да ћемо нестати. Али, ови јунаци кукавичлука, као и њихови послодавци, увериће се ускоро да сви напади у којима су сакупљене њихове наде у погледу уништења легионарског покрета, сви очајнички напори остају само бесмислени покушаји. Легионари не умиру! Праведни, непоколебиви, непобедиви и бесмртни посматрају увек као победници копрцања беспомоћне мржње.

„Индиферентно ми је мишљење које би могао имати нелегионарски свет о редовима који следе, и не интересује ме ефекат који ће ови редови имати у том свету.

„Ја хоћу да ви, војници нових румунских видика, цитирајући ове успомене у њима препознате своју сопствену прошлост, и да се потсетите на борбе. Да поново преживљујете болове које сте подносили и ударце које сте трпели за народ. Не испуните ваша срца пламеном и решеношћу у тешкој и праведној борби, у коју сте се унели, и из које сви — таква је заповест — морамо да изађемо: победници или мртваци... На вас мислим када пишем. На вас, који ћете умрети, примајући са ведрином прадедова Трачана крштење смрћу! И на вас, који ћете корачати преко мртвих и њихових гробова, носећи са собом победничке заставе Румуна.

Кодреану је баш у то време био у највећој борби са властима. Власт је сматрала да је Кодреану и њен највећи противник, а његова странка да је камуфлирана републиканска странка, која је противна ауторитету монархиског принципа. Владе су се смењивале, али ниједна није имала милосрђа према Гвозденој гарди, па чак ни она коју је образовао Октавијан Гога, иако се његов програм а пре свега наглашени антисемитизам, поклапао у извесној мери са колико толико израженим програмом Гарде. Што је најинтересантније, Кодреану је баш ову владу Гоге сматрао за провокацију Гвоздене гарде, јер је веровао да се с планом ишло за тим како би се од Гвоздене гарде одвеле масе помоћу личности које би усвојиле један део легионарског програма.

Ништа боље није прошао Кодреану ни за време јединствене владе. Јединствена влада је образована

у једном заиста врло тешком моменту, када су многи политичари чак рачунали и са евентуалном револуцијом Гвоздене гарде. Терор Кодреанових присталица на селима био је веома јак. Ниже свештенство, које је скоро листом било уз Кодреана, присилило је и добар део епископата да стане на страну Гвоздене гарде. Говорило се да су многи војни команданти на страни Гвоздене гарде и да „само чекају прави моменат па да...“ У Синоду се почело већ саветовати патријарху да се јавно изјасни за Гвоздену гарду ради умирења верних који су очекивали од цркве да се потпуно стави на страну легионара као странке са најхришћанскијим програмом.

Тада се десило нешто непредвиђено. Ниже свештенство стане отворено уз Кодреана и почне да шаље петиције прво врло учтиво а после анонимно са извесним ултимативним тоном. Временом је постало јасно да ни влада не може да отме од Кодреана клир. Влада је имала и других неуспеха, али је њен највећи неуспех свакако у томе што главни свој задатак не само да није могла извести, него ни започети. Штавише, Гвоздена гарда расла је и даље из дана у дан, а средства борбе су се пооштравала уколико су полицијске мере и онако илегално-подземни покрет чиниле све радикалнијим и бацале га у наручје једног потпуно терористичког прохтева. Кодреану је безмало оглашен хајдуком, а он је зато са своје стране својим борцима дао одрешене руке. Гвоздена гарда владала је под земљом ако је легална влада владала на земљи.

Ниједног момента Кодреану се није бојао да своју власт у масама искористи утврђујући свој ауторитет и у средњем, грађанском сталежу, који је показивао страх. С једне стране снагом програма који је био у вољи људима на које се обрћао, а с друге стране снагом претње репресалијама свима оним чиновницима, нарочито полицијским, који буду сувише ревносни у примењивању мера против Гвоздене гарде, Кодреану је и у овој фази своје борбе успео да шири обим покрета.

У току те борбе Легија Арханђела Михајла је била забрањена, и тако је покрет добио ново име „Све за народ.“ То је већ треће име за једну те исту ствар, пошто је и име Гвоздена гарда једнако било у употреби. У маси су присталице Кодреануове имале најчешће назив

„легионари", а и они сами са поносом су се тако називали, сматрајући да спадају у моралну елиту румунског народа.

Овај жилави покрет са својим одлучним вођом који није презао ни од каквог дела ако је то било у интересу легионарске акције, развио је један систем најоштрије критике свих политичких појава преко летака и брошура, који су излазили такорећи свакога дана у некој покрајини или Букурешту.

Преко ових летака, билтена и брошура готово цела Румунија могла је пратити мишљење Кодреануа из дубине његове илегалности. Он се нарочито обарао на спољну политику Румуније, и онда када је био рад његовом покрету дозвољен као и онда када је био забрањен.

Кодреану је био огорчени непријатељ комунизма, и огорчени противник Совјетске Уније. Тешко је рећи да ли је његово лично расположење у том погледу било дириговано мржњом према Русима или мржњом према марксизму и лењинизму. Чињеница је да је он нападао и једно и друго. У многим његовим летцима и брошурама, било његовим или његових најближих људи, могло се наћи доказа и за једно и за друго. Он је, нападајући совјетски режим видео у том систему и неке ознаке које су по његовом мишљењу типично руске, и сматрао је да их зато поготову треба осудити. Душа румунског народа њему је изгледала неупоредиво финија, изразитија, племенитија и надахнута чак лепшим спште људским и хришћанским идејама. Из тога разлдога, и не тражећи документацију за своја тврђења, он је чак начелно а час страсно и лично тражио да се ни по коју цену не одржавају везе са Совјетском Унијом. Неки противници његови тврдили су да он и не тражи прекид односа са Совјетском Унијом већ са Русијом уопште, и да би он тај прекид тражио и онда када би у Москви владао још увек Николај Други.

Влада либерала није га послушала. Везе са Совјетском Унијом су обновљене. И то је платио главом прввак и премијер те владе, пок. Дука.

У својим тајним циркуларима не једном Кодраану је саопштио да је Легија осудила неког противника или неког издајицу на смрт. Тако је једног дана изишла и смртна пресуда за Дуку.

Та пресуда је без много церемонија ускоро извршена. Три човека, три члана Легије Арђанђела Михаила, изрешетали су га метцима. То је била казна за успостављање веза са Совјетском Унијом и за разна прогањања легионара широм Румуније.

Али, истовремено то је био и нов знак за узбуну: либерали су осули све што су могли на легионаре. Они су искористили и власт и штампу и цео свој политички апарат, дка би најзад растурили Гвоздену гарду. Настала су прогањања која су за западњачки свет изгледала и сувише сурова. Ни легионари нису остајали дужни. Сваког момента у Румунији се дешавало да падне нека мртва глава, да експлодира бомба пред кућом неког политичараили пред неком установом.

Власти су се узалуд бориле против Кодреануове акције. Извесни чланови вођства били су затворени, други, опет, побегли у емиграцију, док је Кодреану лично настављао да издаје заповести и да осуђује на смрт непријатеље који су му пркосили или чланове који су извршили издају. Тако је, например, убијен један од виђених чланова легије, присан сарадник Кодреануа, Стелеску, зато што је властима дао извесне податке о атентаторима на Дуку. Стелеску је имао да издржи скоро масовни напад, јер се дванаест револвера окомило на њега, тако да је његов леш изгледао као да је био пред митраљезом.

Из године у годину постало је све јасније да се Гвоздена гарда упркос свему шири невероватном брзином у свима правцима, и да је већ у Молдавији главна политичка странка. И сам професор Александар Куза био је већ избледео у успоменама Молдаваца, а Кодреану, чији је завичај био ту у Молдавији, постао је идол сиромашних сељака. Како се то десило? — питао се свет у Румунији, где се дотле није знало за ову врсту политичког фанатизма. Масе, које су као до пре годину дана биле уз либерале или царанисте, одједном су се окренуле од њих. Цели окрузи давали су апсолутно поверење Кодреану. Политичари су се бојали да једнога дана овај покрет не прекине са тактиком јагњета и вука — како је говорио Кодреану у својој политичкој

борби, — и почне примењивати само тактику курјака. А до тога није било далеко јер су легионари све смелије улетали у оружану борбу.

Владе су се смењивале. Најзад је на површину изишао Татареску, који је покушао све могуће врсте политичке тактике, како споља тако и изнутра, али је баш зато његова политика остала без икаквог ефекта у земљи која је тражила веће политичке гестове, ако не револуционарни преображај у смислу Гвоздене гарде, а оно радикалне реформе у свима правцима.

ПУТ КА ТОТАЛИТАРИЗМУ — СПОЉА

Покушај за вођење ауторитативне политике објављен је средином фебруара 1938 године, дакле онда када су се већ у Европи могле запазити контуре скорог рата, и када су се на једној страни демократије а на другој тоталитарне државе спремале да пречисте појмове о томе шта је за народе корисније и шта ће претстављати скору будућност.

Румунија је била у независној позицији. Земља није могла да види прави пут којим треба да пође. Она није знала како треба да се оријентише. Мали народи не могу прорицати ситуације кад је тако мало шанса да ће они давати иницијативу за велике промене чији ће пратиоци морати или хтети да буду.

Основан је Фронт народног препорода, дакле странка одозго која је имала да буде споља бар један увод у постепено увођење једнопартијског, тоталитарног система, али без радикалних реформи какве су се могле видети у Немачкој и Италији. Фронт народног препорода донео је многобројне униформе и униформисане одреде, а није донено један план који би одговарао увођењу реда помоћу пооштрене дисциплине, одговорности, планског рада итд.

Тако се десило да режим није имао шта битно да прокламује изузевши решености да уништи Гвоздену гарду. А то је било мало, иако смело, да би један режим могло назвати потребним земљи која је дотле полагала на то да се преко непосредних претставника води народна политика и управа.

Фронт народног препорода хтео је да замени Гвоздену гарду тек пошто је — уништи. Како је могао да се нада успеху овакав стил борбе, где једна нова партија не чека да се прво огледа у равној борби са противником, па тек са извесним стварним ауторитетом кад маса започне безобзирни рат са противником.

Овако је Фронт народног препорода из основа грешио: за његов успех ниједан од његових присталица није хтео да се бори без заштите власти, а имао је да се бори против људи који нису жалили ни жртве у крви.

НЕМИЛОСРДНА ХАПШЕЊА

Одмах по преузимању власти и стварања такозване државне партије, министар унутрашњих дела Аурел Калинеску дао се на посао: он је почео немилосрдно да хапси присталице Гвоздене гарде, тојест странке Све за народ, како су се легионарски одреди после забране имена назвали.

Ова хапшења претстављала су један политички систем, и зато су била масовна и неодложна. Легионари су подвргнути суровом поступку. За њих су основани многобројни концентрациони логори, чак и изграђивани нови затвори и тамнице. Огроман број присталица Гвоздене гарде отпуштен је не само из државне већ и из многих приватних служби уколико се путем власти на та предузећа могло утицати.

Кодреану, који је једном приликом раније успео да убаци чак у двор своје меморандум о потреби другчијег вођења спољне политике, сада је наставио борбу летцима и брошурама, као и у „политичком подземљу“. Више није било милости ни са које стране.

Већ први летци Кодреана, дељени, лепљени и бацани по улицама Букурешта, летци који су вређали владину политику, имали су за последицу да полиција потражи Кодреана у његовом добро чуваном штабу.

Вођа Гвоздене гарде поново се нашао у хапсу, али сад, наравно, у далеко тежој позицији јер су закони о заштити државе били и те како пооштрени. Ситуацију је отежала и чињеница да је Кодреану у разним својим летцима, и летцима својих најближих присталица, претио насилним мењањем режима. У вези са његовим хапшењем извршени су претреси не само у штабу

и у приватном стану Кодреана, већ и код оних личности код којих је Кодреану често држао тајне састанке са легионарским вођама из провинције и осталим поверљивим људима. Полиција је тврдила да је пронашла на овим местима веома важна документа, која су компромитовала и учинила га „у очима Кодреана сасвим компромитовала и учинила га „у очима свих Румуна издајником", како је гласио један комунике.

У току лета 1938 године десило се у Румунији толико убистава и репресалија, да је земља била доведена у велику опасност. У неким страним листовима тврдило се сасвим озбиљно да је Румунија пред грађанским ратом, који ће бити исто тако крвав као што је био шпански грађански рат, који је те године био већ увелико измрцварио шпански народ.

Противници режима тврдили су да је полиција похапсила око 45.000 људи, а да је више од 300 људи убијено у затворима или у кругу затвора, при спровођењу у други затвор, итд. „Полиција избегава суд! Она хоће да суд остане без главних оптуженика. Она сама суди и лишава се јавне критике пред судским трибуналом..." — тако се тврдило у једном летку тога лета.

Тешко је испитати данас све оно што се десило тада, а и многа документа о раду тадашњег режима којим је командовала „гвоздена воља малог Калинеска", али ипак остаје као доказано да је полиција заиста увелико била изгубила нерве, а да је легионарски покрет са своје стране предузео врло замашне осветничке мере. Крви је било доста тога лета, и многи људи нестали су као да их није ни било. Легионари су вршили целе осветничке походе на полицајце и друге власти, да полицајци се нису дали омести у својој строгости. Затвори су примили нове хиљаде. У концентрационим логорима више није скоро било места.

Кодреануа је требало или на силу ослободити, или довести до нормално суђења, на коме би легионарски покрет само добио јер би се дала прилика шефу странке да у својим говорима оправда своје поступке и да истовремено учини све за пропаганду покрета међу масом којој би се изложило стање у земљи и будућност која је очекује.

Међутим, за суђење није било изгледа. Влада је

видела да би легионари свим силама хтели да се Кодреану дочепа суда, па је зато продужила истрагу.

Кодреану је имао и из затвора добре везе са својим најближим сарадницима, па чак и са онима који су такође били у затвору. Легионарски покрет, чини се, имао је својих чланова и тамо где се власт није надала: међу полицијским особљем, међу чуварима затвора и концентрационих логора, у војсци, међу чиновништвом, итд.

РАЗРАЧУНАВАЊЕ СВИМА СРЕДСТВИМА

Сам Кодреану могао је и да побегне, да је хтео, јер је имао људе спремне за сваки подвиг. Али он није то желео. Он је желео суђење, а сем тога стало му је било да у овим прогонима буде и сам жртва, већ ради агитације у народу који цени политичке мученике.

У септембру месецу 1938 Кодреануови пријатељи као да су наслутили каква се трагедија спрема њихвом вођи, и покушали су преко својих писама да га наговоре да пристане на бекство, које ће на сваки начин успети. Кодреану је, кажу, одбио врло грубо ову понуду, рекавши да је такав поступак недостојан једног претставника народа који се мучи као црв, који трпи најтеже ударце. Они који желе да воде такав народ и доцније кроз борбе, морају се челичити у мукама и напорима без роптања.

Штавише, Кодреану није хтео ничим да се покаже како је Легија престала да живи својим „нормалним" животом, тојест вршењем осветничких аката. Зато је и даље долазило до репресалија према одговорним лицима за грубе поступке према ухапшеним легионарима. С друге стране, пак, Кодреану је дириговао једним концертом који режиму нимало није могао бити пријатан; појавили су се нови летци, а сем тога и чланци у разним енглеским или америчким листовима. Било је јасно да је Кодреану, из затвора, дириговао једном оштром и увредљивом кампањом за коју није било тешко да нађе благодарне помагаче у дописницима листова који негују сензације.

Поступак према ухапшеним легионарима постао је још оштрији. Сад се више нису поштовали ни најобичнији прописи и обзири. Многи виђени присталице Гво-

здене гарде били су убијени метцима полицијских органа, док је у званичним саопштењима из тога било објављивано како су ови легионари побијени за време покушаја бекства. С друге стране, коминикеи тајне службе Гвоздене гарде одмах су саопштавали како је дошло до погибије, тојест како су похапшени легионари намерно побијени у самом затвору да не би били довођени пред суд.

Причало се много фантастичних прича. Говорило се о безбројним заверама које се спремају против разних личности. Сем тога, као одмазда, са стране полиције дошли су нови извештаји о новим хапшењима. Била је права храброст рећи некоме непознатом човеку мишљење о Гвозденој гарди. Убрзо је долазило ако не до хапшења а оно до саслушања. Сваки човек који је ма шта говорио о Гвозденој гарди био је сумњив, а они који су ма шта повољно о њој рекли били су хапшени, деградирани, отпуштени из службе итд.

Најгоре по земљу десило се ноћу између 29 и 30 новембра 1938. Тада је убијен Кодреану са неколицином својих другова. Убијен је на начин који су легионари одавна назвали типичним за домаћу полицију: у тобожњем покушају бекства.

Када је изишао званичан извештај о овој несрећи свет је јасно видео велике празнине у том извештају.

ПРАВА ИСТИНА О ПОГИБИЈИ КОДРЕАНА

Интересантно је да је коминике дао правобранилац једне армијске области а не Министарство унутрашњих дела. Извештај овог правобраниоца односио се на „покушај бекства политичких затвореника за време њиховог спровођења из затвора Рамница — Сарат у Букурешт—Жилава.“

Даље извештај каже: „На 30 км. пута Плоешти—Букурешт на ивици шуме нападнут је транспорт од непознатих лица. Ово су хтели да искористе затвореници који су били спровођени у аутомобилима. Користећи се мраком и густом маглом они су скочили из кола и покушали да побегну у шуму. Према прописима своје службе жандарми су били приморани да учине употребу свога оружја...“

Наравно, после тога следује списак оних који су побијени: Корнелије Кодреану, Стефан Курка, Дору Белимаце, Јон Царaница, Јосиф Бужантан, Јон Каратанасос, Јон Стате, Јон Атанасиу, Јон Пелеш, Гаврило Богдан, Влад Раду, Јон Трандафиљ и Стефан Ђорђеску. Прва неколицина су били оптужени за убиство Дуке, а последњи опет за убиство Стелеска, издајника Гвоздене гарде.

Новине су објавиле овај извештај. Неколико дана — тајац. Гвоздена гарда је за моменат занемела од очајања. А после тога — политички лом.

НОВ ТАЛАС ТЕРОРИЗМА

Легионари су образовали цео низ својих гнезда која су имала искључиво терористички карактер.

Док је велик број истакнутих чланова и вођа побегао у емиграцију, да би избегао хапшења, смелији чланови легије сакрили су се по забаченим селима, као хајдуци међу својим јатацима зими, и припремали атентате,

Многи полицијски чиновници доживели су репресалије од стране легионара. По старим обичајима „сеоског притиска“, легионари су палили жетву виђеним политичким противницима, претукли поједине полицијске чиновнике, бацали експлозив на полицијске зграде и приватне објекте разних одговорних лица, итд. Низ политичких убистава забележен је у току зиме 1938 године. Полицајци су, са своје стране, имали често прилике да пуцањем сасвим смире „покушаје бекства затвореника“.

Многобројним тајним саопштењима, билтенима и брошурама, легионари су доказивали како је извршено убиство Кодреана и тринаесторице његових другова.

Ова тврђења легионара била су предмет сумњичења како владе тако и илегалне странке која се са владом ухватила у коштац. Требало је да прође скоро пуне две године па да се добије свакако вероватна права слика о овом трагичном догађају у шуми на путу Плоешти—Букурешт, догађају који је коминике правобраниоца друге армије приказао тако произвољно као обично спречавање бекства.

Кад је ту скоро Гвоздена гарда, боље речено њен првобитни језгро — Легија Арханђела Михајла дошла на власт, на иницијативу управљача државе генерала Антонеска поведена је ревизија овог као и многих сличних случајева. Одговорна лица из бившег режима позвата су на строгу одговорност, похапшена и суочена са оним који су преживели злостављања. Ухапшен је и бивши министар унутрашњих дела Маринеско, као и многи жандармеријски официри и полицијски виши комесари, па је на основу саслушања ових лица, као и саслушања жандарма и њихових старешина који су учествовали у убиству Кодреана, дописник немачке новинарске агенције ДНБ могао да јави својој централи, и преко ње целом свету, следеће резултате ове истраге органа генерала Антонеска:

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАГЕ ПО УБИСТВУ КОДРЕАНА

„Вођа покрета легионара г. Хорија Сима наредио је истрагу по питању ранијих убистава легионара. Све те истраге води свештеник г. Думитреску-Борса, стари присталица легионарског покрета.

Благодарећи настојањима г. Думитреска пошло је за руком да се објасни питање убиства Кодреана, нарочито на основу саслушања жандармеријског мајора Динулеска. Већ раније је било познато да је и г. Динулеску био у вези са убиством Кодреана и других 13 водећих личности легионарског покрета. Шта више да је он командовао том приликом жандармима.

Г. Динулеску изјавио је на саслушању следеће: једнога дана примио је наређење да се јави бившем министру-претседнику г. Калинеску, у чијем је радном кабинету затекао и генерала Бенглиу, команданта жандармерије. Г. Калинеску му је саопштио да Кодреану и његових 13 истакнутих присталица морају да буду убијени из разлога државне политике. То је потврдио и генерал Бенглиу и дао му наређење да то изврши.

У 10 часова увече 29 новембра 1939 године г. Динулеску дао је наређење да се Кодреану и остала тринаесторица одвезу полициским аутомобилом из затвора у Римнику-Барату, пошто ће бити премештени у други затвор. У полициском аутомобилу било је смештено више редова клупа, тако да су сви путници гледали у правцу вожње. У сваки други ред клупа смештена су 3 до 4 легионара, прикована тешким веригама за клупе, рукама везаним за клупе. Свима је наређено да главу држе високо.

У осталим редовима клупа заузели су места жандармериски наредници, иза сваког легионара по један, дакле свега 14 жандарма, Румуни, који су били нарочито изабрани за ту сврху.

Мајор Динулеску сео је поред шофера.

На друму између Плоештиа и Букурешта, нешто после поноћи, на знак који је мајор Динулеску дао џепном електричном лампом, жандарми су омчом од коже удавили легионаре. Кола су продужила пут и стигла око 4 часа ујутру 30 новембра у Букурешт где су стала пред старом војничком тамницом у утврђењу Гилава. Тамо је већ три дана раније била ископана велика рака опкољена бодљикавом жицом.

Кад је аутомобил стигао у двориште утврђења Гилавае, испаљени су меци из револвера и карабина у све лешеве, који су затим бачени у раку. Војни лекар констатовао је да су сви мртви.

Мајор Динулеску одржао је говор свима жандармима и подвукао да су извршили пресуду војног суда и патриотско дело. Гробница је затрпана земљом и цео дан није нико смео да се приближи томе месту. Идућег дана лешеви су поново ископани и пренети у другу раку изван утврђења, поливени са 20 флаша сумпорне киселине, а затим је гробница прекривена слојем бетона преко којега је набацана земља.

Мајор Динулеску изјавио је на крају да су оних 14 жандарма морали да потпишу протокол о смрти четрнаесторице легионара, иако су испрва одбијали да то учине. У протоколу је писало да су ових 14 легионара побијени „приликом покушаја бекства." Сваки жандарм примио је 20.000 леја награде. Неки сведоци тврде да је мајор Динулеску добио 200.000 леја.

Шофер полициског аутомобила, који је саслушаван на сасвим другом месту, испричао је тачно једнако све детаље као и мајор Динулеску.

Што се тиче осталих убистава легионара, свештеник г. Думитреску-Борса констатовао је несумњиво да

је професор Нае Јонеску, који је био познат као издавач „Курентула" и који је у пролеће ове године изненада умро, отрован. Нае Јонеску био је познати присталица Гвоздене гарде и због тога је био више пута ухапшен, али је увек смештен ради слабог здравља у болницу. Његови пријатељи успели су на крају да га преместе у кућни затвор због тешке болести срца.

Калинеску плаћа главом

Међутим, вратимо се догађајима почетком 1939 године, после погибије Кодреана, када је терор осветника Легије Арханђела Михаила створио неподношљиво стање.

Изгледало је да не може бити краја овој крвној освети између два завађена табора: полиције и Легије. У току целе прве половине те године, па и доцније, кад је почео рат који је донео и многе промене Румунији, пало је на обема странама доста жртава. Али још је већи број чланова Гвоздене гарде који су се склонили у иностранство, да тамо сачекају као политички емигранти боље прилике.

У јесен те године најзад је платио главом и шеф румунске полициске службе, министар унутрашњих дела и претседник владе Аурел Калинеску. Њега су легионари изрешетали метцима насред улице, пошто су на врло вешт начин својим колима препречили пут Калинесковом аутомобилу и присилили га да се заустави.

Кад су атентатори истрчали из својих кола држали су у рукама парабелуме и револвере. Паклени плотун осуо се кроз врата министарског аутомобила и Калинеску је пао мртав, купајући се у сопственој крви.

Атентатори, који су били за време атентата на лицу места ухапшени, после једног ноћног саслушања које се завршило ћутањем похапшених, изведени су на место где су убили Калинеска и сви редом — стрељани. Стрељање су извршили жандарми на очиглед света. Лешеви деветорице легионара остали су ту цео један дан да леже онако крвави, пуни рана од метака, да би се

застрашила публика у којој је, свакако, већином било присталица Гвоздене гарде.

Међутим, Гвоздена гарда је наставила своје дело, стекавши полета у успеху своје освете за убиство Кодреана. Споредне жртве, канда, нису биле много важне. Важно је било да се врати истом мером ономе ко води борбу.

Следовали су прогони какви се не памте у овој земљи. За жилавост овог покрета, као и свих фанатичких покрета уопште, карактеристично је да овакве прогоне издрже као са неким задовољством, налазећи у њима освежење за нову, још јачу борбу.

Мењане су владе, покушавало се наћи човека који ће најзад ту „хидру са хиљаду глава потпуно уништити", али таквог човека није било. Болна је била вест да је откривена и једна завера у војсци, и то међу официрима који су били одавна већ чланови Легије Архангела Михајла, сржи Гвоздене гарде. Ова афера је некако заташкана, а официри после тајног суђења, послати у далеке затворе.

И сам нови шеф Гвоздене гарде, Хориа Сима, отишао је у емиграцију да би избегао тешке репресалије власти.

РУМУНИЈА У ВЕЛИКОЈ КРИЗИ

У току прве године европског рата, смењивале су се владе и тражен је још увек начин ликвидирања Гвоздене гарде.

Погодан тренутак се приближавао. Док се Гвоздена гарда настојала везати уз идеје фашистичког и националсоцијалистичког покрета у државама сила Осовине, влада стекавши гарантије Енглеске, држала се Лондона и онда када је већ одавна пао Париз и сломљена Француска. У питању петролејских извора она је стриктно поштовала принцип продаје свима и свакоме путем уобичајеног контингентирања. Румунија је настојала да одржи неутралност и равнотежу на Дунаву, па је зато и узела учешћа у контроли слободне пловидбе Дунавом, што ће рећи у служби која је требало да спречи све покушаје атентата на Ђердап и саботаже у пристаништима дуж румунске обале реке, на-

рочито онима која важе као главне луке за утовар нафте.

Чување ове неутралности није помогло. Није помогло ни стварање врло јаке Каролове утврђене линије према Русији и према Мађарској. Тешке милијарде, које су у овај посао уложене, никако се нису исплатиле.

Кад је крајем јуна, уочи Видовдана, Совјетска Унија поставила краткорочни ултиматум у погледу враћања територије Бесарабије и јужне Буковине, румунска влада, ђенералштаб и крунски саветници на већању нису могли пронаћи дуго решење сем усвајања захтева. До 2 јула већ совјетске трупе окупирале су тражену територију, а истовремено разочарана Румунија нуди преговоре Мађарској у погледу ревизије граница Ердеља, и Бугарској односно Добруџе. Нови претседник владе Ђигурту, који је био посланик у Берлину и уживао поверење Немачке, трудио се да се односи са суседима одмах сврше, али није само он одлучивао. Истина, у Бечу је дошло до арбитраже гг. Ћана и Рибентрова, кад се сами парничари нису могли да нагоде, али ни то није стишало буру. Мађарска је, најзад, добила 42.500 кв. км. са око три милиона становника, и Бугарска јужну Добруџу са преко 500.000 људи, али тиме се није пребродило све. Данашња Румунија је у рукама легионара Гвоздене гарде, али још је много проблема отворених, па чак и интернационалних, услед очекивања једног сукоба интереса ратујућих сила.

СТАРИ И НОВИ КРАЉ

У том положају земље која је смањена од мање силе на средњу малу државу, тешко је било преузети одговорност за ред унутра, пошто су се политичке партије, боље речено цео народ, налазиле у расејаној нервози или пак, супротно, у осетљивој апатији. Требало је радити што енергичније, да се не дочека варница која ће ово очајање претворити у тражење привца путем побуне. Влада Џигуртуа, под којом је извршена евакуација у вези са одлукама арбитраже великих сила, морала је убрзо на отступи и да је преда у руке генерала Антонеска.

Гвоздена гарда није хтела да уђе ни у владу њој иначе веома симпатичног генерала Антонеска. Она је хтела да прво краљ абдицира, па после да њени људи истински преузму одговорност за вођење земље.

У септембру ове године дошло је и до тога. Под притиском Гвоздене гарде, која је изишла у масама на улице румунских градова, а град Брашов штавише чак и освојила и држала у својим рукама, док се проливала крв и неуморно демонстрирало, краљ Карол је осетио да ће бити најбоље ако напусти са најближом пратњом своју земљу. Генерал Антонеску му је то и потврдио.

Остало му је да да упутства своме сину, младом није, захтевала за краља. Први његов акт је био да повери генералу Антонеску функцију управљача државе, пошто је своје владарске компетенције добровољно ограничио, не мешајући се нимало у вођење политике ни споља ни изнутра.

Млади краљ Михајло је позвао своју мајку, краљицу мајку, краљицу Јелену, да се врати у Букурешт. Она је пристала, дошла из иностранства и од границе до престонице одушевљено од масе поздрављена.

Све ово било је у вољи Гвозденој гарди, и само зато је овакав ред измена у унутрашњој политици и структури земље, као и промени њене спољнополитичке ориентације (сад према силама Осовине), био могућан.

Тада је дошло најважније: Гвоздена гарда је први-пут преко свог новог вође и његових најближих помоћника створила своју владу.

Генерал Антонеску, неоспорно, стари је симпатизер Гвоздене гарде и она га признаје за свога почасног вођу, али прави наследник Кодреана је Хориа Сима, који је на положај команданта легионарског покрета дошао избором међу члановима покрета. Овај избор извршен је у септембру после победе Легије.

Ко је Хориа Сима

Ако је Кодреану био ћутљив и истицао за васпитање легионара и омладине ћутљивост као првокласну особину, онда је у Хорији Сими нашао ученика који је надмашио учитеља.

Хориа Сима је толико ћутљив да никада ништа о себи не говори. Толико је то ћутање да чак ни надлежни легионарски а данас већ званични румунски кругови немају ни најобичније биографије овог новог вође.

Зна се само толико да је Хориа Сима стар свега 35 година, да је рођен у селу Мандри у округу Фагараш, и да је био професор румунског језика на једној гимназији у Трансилванији.

Овај млади човек има пријатну физиономију, бујну косу, визионарске очи, енергичан израз, тако да у многоме потсећа на Кодреана. Његове речи су енергичне, садржајне, сугестигне. То је човек кога можете дуго слушати кад говори, и увек да је тај говор далеко од тога да вас замара.

Није се много истицао на врховима покрета Легије Арханђела Михајла, али је био необично агилан њен члан, предузимљив и скроман, не тражећи одушевљење масе. Вођа покрета, или капетан, како га легионари зову, пок. Кодреану је веома ценио Хориа Симу. У својој књизи „За легионаре“ Кодреану је први пут говорио о Сими 1936 године, и то у овој забелешци:

— Уа разним местима наше земље појављују се сада елементи од вредности. То су, например: др. Пантелеимон, свештеник Јонеску, др. Августин Бидиан и Сибиу, свештеник Единети Ђорђеску, катихета студената, затим стари борац капетан Ђулај у Бакау, Аристотел Ђорђу, такође од старих, са командом у Римникул Сарат, Јон Илиеску у Браили, Шејтан у Констанци, свештеник Доара и Виктор Барбулеску у Валчи, професори Винцан, Генадије и Дума у Темишвару, као и стари легионари професори Никола Петрашку и Хориа Сима, као и адковат Јосиф Костеа, Колхон и други који сада упражњавају командантска места у разним деловима наше земље.

За Хориу Симу је врло карактеристичан онај увод који је он написао у ново издање Кодреанове „Књижице за легионаре“. Она је недавно изишла. Тај увод Хорие Симе не признаје никакву коначну замену команде. За њега је још увек командант легије само — Кодреану. И мртав, он је као успомена, као дух, још увек међу легионарима, и он их води и данас, непрекидно, без замене. Ово поштовање покојника личи помало на начин којим Јапанци и преко гроба преносе материјалну славу и власт својих предака.

Хориа Сима је у том уводу рекао:

— После две године страшних прогона, „Књижица шефа гнезда“ излази поново у знаку победе Капетана.

„Тај поправљач живота, организације и легионарске доктрине, са страницама са којима су се родили, борили и умрли толики фанатизовани легионари, био је прогањан и спаљен заједно са телима наших мученика.

„Легионари! Чувајте ову књижицу и владајте се по њој. То је мисао и воља највећег саветодавца нашега народа, који је хтео да оствари новога човека, праву елиту у земљи као право сунце с неба.

„То је пламен бескрајне љубави капетанове према нама. То је закон вечности за румунски народ. Поздрав ће остати непромењен, јер ми желимо да порастемо и даље у његовом духу.

„Док се не помрачи румунско небо преко наших душа, Капетан не може умрети. Он је ту и живи међу нама. Живела Легија и Капетан! Хориа Сима.“

ХОРИА СИМА У БОРБИ И ЕМИГРАЦИЈИ

За време највећих прогона Гвоздене гарде и Хориа Сима је био малтретиран од стране власти. Кад је прошле године притисак био неиздржив Хориа Сима

је, као и толики други, прешао границу да би се спасао можда сигурне смрти.

У иностранству где је нашао уточиште, Хориа Сима је живео извесно време, где је за кратко време стекао приличан круг пријатеља. Са њим су били и други легионари-емигранти, тражећи погодну прилику да се поново пребаце у Румунију и развију акцију освете. Хориа Сима је остао у иностранству док није морао најзад и он да оде, да би наставио рад на терену заједно са осталим вођама легије који су успели да се сакрију од полиције.

Симболи легионарског покрета

Овога лета Хориа Сима је поново отишао у Румунију и дејствовао као капетан легионарских одреда. Занимљиво је да ови одреди носе зелене кошуље, које су замениле до скоро још врло популарну међу легионарима — народну ношњу из једног молдавског краја. Сада, пак, легија захтева модерно обележавање чланства кошуљама у једној боји. Тамнозелене кошуље легионара облаче се преко доње, обичне кошуље, а изгледа исто као и летње кошуље са појасом какве по градовима и плажама носе већ скоро три године мушкарци широм света. Зелена боја је прописана зато што она карактерише сељачко порекло покрета Легија Арханђела Михаила. Кошуље легионара такође се придржавају једним појасом. Легионар који носи кошуљу треба да иде гологлав, али има и изузетака. Иначе се покривање главе сматра за дисциплински прекршај.

Други знак легије јесте застава или значка са — нацртаном решетком. То је потсетник на затвор у Вакарештију, где је Корнелије Зелеа Кодреану провео толико дана мислећи да развијање своје студентске групе у велики национални покрет. И овде, наравно, приче о неком значајном лицу са лакоћом прелазе у легенду. Тако једна легенда, настала међу неписменим сељацима у Молдавији каже да је Кодреану кроз решетке затвора видео како долази Арханђел Михаило да га ослободи, али он, Кодреану, замолио га је да то не чини, пошто би то донело највеће неприлике и прогоне његовим присталицама који би га склонили од

потера. Тада је Арханђел, каже легенда — рекао Кодреану да ће се ускоро видети на небу. Уплашен овом поруком Арханђела, Кодреану је довикнуо да се предомислио и да сад жели да буде ослобођен тамнице, али... Арханђела више није било. У очајању Кодреану је тресао решеткама, али оне нису попуштале...

И сад, ето, трију симбола једног покрета пуног фанатизма, мистике, верске егзалтације и неразвијеног политичког програма: слика са зида затвора у Вакарештију, некада манастиру, затим зелена кошуља, знак сељачког порекла, сељачке основе и подршке легионарског покрета, и решетка, симбол патње Кодреана, капетана, дакле вође целог покрета.

Сва три заједно, ови симболи значе неумољивог борца покрета, борца који неће презати ни од каквог наређења само ако оно користи покрету, нацији и земљи. Истина, сваке године покрет даје по неколико нових знакова и значки, које носе хиљаде и хиљаде легионара, али ови знакови нису толико важни као поменута три симбола, који могу да имају као допуну и вечно кандило, које је заиста запаљено у Букурешту поред слике Св. Арханђела Михаила на манастирском зиду, зиду затвореничке ћелије.

ПОЧАСТ МРТВОМ КАПЕТАНУ

Сасвим недавно, када је легионарски покрет победио, дошао на власт у Румунији, приређена је једна велика мотра Гвоздене гарде, „зелених кошуља“, на челу са управљачем државе генералом Антонеском и вођом гарде Хоријом Симом. Том приликом преко 70 хиљада легионара дефиловало је у зеленим кошуљама, дижући руке на поздрав на фашистички начин. Тако је поздрављана и химна, као и гг. Антонеску и Хорија Сима за време дефилеа. Специјалну почаст том приликом уживале су тога дана специјалне делегације италијанских фашиста и немачких националсоцијалиста. Што се тиче организације збора и смотре на једном пространом тргу у Букурешту, треба рећи да је организација у свему настојала да задовољи образац створен у Немачкој приликом партијског конгреса у Нирнбергу.

На пространом тргу биле су пободене огромне катарке за широке заставе, а на средини трга где је пролазила поворка за време дефилеа један циновски легионарски барјак са великом сликом пок. Корнелија Кодреану и символичном решетком затвора у Вакарештију. То је почаст мртвом капетану.

НОВИ ТИП МИЛИЦИЈЕ

Цела организација поворке потсећала је много на дефиле СС и СА трупа, као и осталих националсоцијалистичких формација, што значи да се од „зелених кошуља" са старом религиозном повученошћу од живописне смотре ствара данас један корпус партијских бораца и који ће умети да буду у сваком погледу дисциплиновани.

Доласком немачких војних инструктора у Румунију, са свима врстама потребног оружја за демонстрацију вежби и обуке, свакако је добијена и прилика за реорганизацију одреда Гвоздене гарде у оном смислу који не дозвољава ни најситнији дисциплински пропис.

Хориа Сима је од оних енергичних младих људи који као да су произишли из потреба времена у којем се брзо мисли и снажно дела. Хориа Сима има извесних идеја које и стварно и формално настоје да реформишу извесне норме овог покрета, али не толико да би то макар и за моменат било од штете по традицију. Хориа Сима није до сада још имао прилике да се као вођа покрета истакне спровођеем организације, али сама чињеница да он усваја оно што је целисходно и корисно, најбоље показује шта се може очекивати од Легије у скорој будућности.

АНТОНЕСКУ И ХОРИА СИМА

У сваком случају Хориа Сими добро долази то што управљач земље Антонеску има у њега пуно поверење, као, уосталом, и млади краљ Михаило. Антонеску, који даје земљи правац и организаторску шему, нарочито се диви смислу за ред, хармонију, организован рад и брзу

и корисну примену знања и материјала, што показује у целости млади професор румунског језика Хориа Сима. Хориа је строг човек, који и самога себе држи стално под контролом војничке дисциплине, и има много изгледа да, одржи и садашње вођство и стечена преимућства над другим странкама и партијама.

Од обичних ситних студентских зађевица, затим штрајкова, саботаже, искоришћавања аутономије Университета, критиковања свега и свачега, па до данашњег новог света и његових установа као и људи, саобраћаја међу њима и њихових идеја, види се један осетан напредак.

Програм Гвоздене гарде на власти

Прве одлуке нове румунске владе под управљачем државе Антонеском и вођом Гвоздене гарде Хориом Симом биле су углавном доследне идејама Кодреана. Кажемо идејама, јер не можемо рећи програму, пошто ни сам Кодреану никада није истицао да постоји један детаљан програм Гвоздене гарде за случај да дође у могућност да преуређује државу.

Мере које је донела легионарска влада биле су одмах у знаку револуционарних промена. Строги закони, уредбе и наређења у погледу економске преоријентације, која је за сада изражена пре свега у контроли производње у циљу унапређења приноса свих врста, у циљу појачања извоза и побољшања цене за румунске производе, постепено прилагођавају Румунију тоталитаризму. Да ли ће у погледу аутархији и планске привреде Румунија следовати овом или оном обрасцу, било Италији или Немачкој, то је за сада још немогућно рећи. Међутим, из досадашњих политичких потеза може се видети да је ослањање Румуније на Немачку одређеније, и бесумње да је и привредни интерес тај који ће организацију легионарске државе упутити сасвим у правцу подражавања система који карактерише Трећи Рајх. Иако се сви тоталитарни покрети донекле одликују мистиком, националсоцијализам је увелико већ лишен тога, па ће, свакако, тај знак Легије у току времена, и то врло скоро, нестати, што значи да ће и програм рада бити тачно прецизиран, као што је био прецизан програм националсоцијалиста још у доба када су ступали на власт у Немачкој.

МЕРЕ ПРОТИВ ЈЕВРЕЈА

Сузбиијање јеврејског утицаја сматра се као веома важан део програма нове владе. Легионарски покрет је захтевао да се Јевреји потпуно изолују из румунског националног живота, тако да се и не примети постојање Јевреја. У пракси, наравно, ни тако радикално ни тако брзо неће се моћи спровести у целости овај програм антисемитизма, али већ досадашњи знаци говоре да ће се мере пооштравати на махове. Јевреји су већ лишени права да се баве продајом животних намирница, да учествују у пословима за војску, да држе поседе, земљу, да упражњавају чиновничке положаје и многе слободне професије, а овим мерама — које су већ одавна истакле нумерус клаузус на школама за јеврејску омладину — придружиће се ових дана и контрола Јевреја у акционарским друштвима, продаји пољопривредних машина, па чак и у заступању разних страних фирми.. Где ће се ове мере зауставити није тешко погодити кад се зна да их спроводи наследник онога Капетана који је био крвни непријатељ Јевреја већ зато што је из Молдавије.

СОЦИЈАЛНИ ПРОГРАМ ГВОЗДЕНЕ ГАРДЕ

Социјални програм Гвоздене гарде је увелико сличан националсоцијалистичком, али, природно, неће се ни издалека у земљи моћи да спроведе. Санитарни програм биће још теже у тако кратком року какав желе вођи Легије, спровести у оквиру радничког осигурања немачког типа, затим старања о деци, старања о изнемоглим радницима, старање за склоништа, дечје домове у виду болница итд. Рад санитета у широким масама биће још дуго ограничен, као и у другим балканским земљама где лекар има много пацијената а мало средстава да до њих дође и још при томе да кад дође убеди болесника.

Грађевински програм Легије обухвата цео низ неликих и јавних објеката који ће бити започети да се граде. Сем тога у пројекту су монументални мостови, стадиони, пливалишта, касарне итд. Али, исто тако су

у виду и грађење аутострада, тунела, железница и пристаништа.

НЕМАЧКИ ИНСТРУКТОРИ

Војни програм није прецизиран, али се по досадашњим мерама може видети шта се и како се жели спровести оно што се наумило. Изгледа да је мирно уступање румунских покрајина другим државама, без иједног избаченог метка, код легионара оставило утисак о потреби војне организације. Ова се сада спроводи на начин који би имао да најбржим путем и најцеилсходније доведе румунску војску до степена високо образоване у техничком и тактичком погледу армије. Сем тога војска треба да буде снабдевена и савременим оружјем и оруђем, авионима, тенковима итд., да би могла да прихвати и води борбу у случају потребе.

Зато су и доведени, на позив Антонеска а по жељи Гвоздене гарде, немачки војни инструктори, штавише већи контингенти немачких трупа које ће настојати да румунску војску учине модерном армијом у сваком погледу. Ако то успе, тојест ако се заиста изведе овакав програм, војска Румуније вероватно би добила много на својој вредности.

До сада су немачки војни инструктори углавном били концентрисани само у Букурешту и на дунавској Делти. Сада се они већ разилазе по свима покрајинама и преузимају одређене задатке подучавања. Немачки официрски и нарочито подофицирски кадар је прворкласан. Није искључено да се од ове обуке врло скоро запазе изврсни резултати.

ЈЕДНА ПАРТИЈА — ЈЕДАН СИСТЕМ

Унутрашњи програм је кратак: тоталитарни режим не трпи друге странке. Према томе, Румунија ће имати само једну партију, Гвоздену гарду, која ће бити потпуни репрезентант Румуније и румунског народа. Финансијска политика још увек се базира на чувању вредности леја, али и отплатом државног дуга, пошто се

у том погледу доста задоцнило. У погледу трговинске политике, наставиће се углавном тамо где се престало, са нарочитим подвлачењем форсирања трговине са Југославијом, Грчком и Турском, као балканским државама, док се машинска роба готово искључиво увози из Немачке, а мањим делом и из Италије. На тој платформи углавном ће се и остати.

Просветни програм је обиман. Он у првом реду захтева једнообразност строго хришћанске и строго националне наставе. У овом погледу водиће се најстрожије рачуна о пореклу, раду и идејама сваког наставника понаособ. Никаквих изузетака неће бити. Румунија жели да води овакву пажњу омладини, и да од ње створи оно што је националсоцијализам створио од немачке омладине: резерву за одржавање власти и њен даљи напредак.

Верска политика биће такође другчија, јер ће државна вера бити православна, уздигнута чак за степен или бар делић степена изнад осталих хришћанских, а далеко изнад израелитизма. Нема сумње да ће се сада Легија одужити православном свештенству што је помагало легионаре у најтежим моментима њихове борбе. Сада ће ти свештеници бити обештећени и награђени као сталеж повластицама и пажњом која се неће зауставити само на почастима и речима...

НОВ ПРИВРЕДНИ СИСТЕМ

Румунија неће тежити да форсира индустријализацију, као што су форсирале раније њене владе. Легионарска Румунија, укључујући се у политички и економски систем Осовине, имаће извесну улогу у поретку створеном према пројекту Немачке. Та улога је пре свега у рационалној аграрној привреди, таквој аграрној привреди која ће давати и већи вишак, и бољи квалитет, дакле и већи новчани добитак. Искоришћавање рудног блага у циљу прерађивања неоспорно ће се и даље развијати, али неће се развијати оне индустрије које у савременој Европи показују већу засићеност.

Проблем настајања легионарске Румуније веома је сложен. Легионари су тек ишчаурени из мистике. Мистицизам и симболи нису се још преболели. Исто тако ни многи типично сељачки атавизми. Легионарска држава требало би по програму да буде тобоже држава у корпоративној или планској привреди, али она треба за то и велика средства и велике способности за организацију.

Да ли ће их наћи?

ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА у ГОТОВУ

